

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTI: DR. RÉVÉSZ IMRE.

FŐMUNKATÁRS: DR. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Igazság, szabadság — békesség.

Részlet Dr. Baltazár Dezsőnek az Országos Református Lelkészegegyesület 1930 szeptember 18-i polgárdi közgyűlésén tartott elnöki megnyitó beszédéből.

Mély aggodalommal látjuk, hogy a hallgatás, engedés, alkalmazkodás kínálata és kelendőse jellemzi a közéleti piac állapotát, ami nem volna baj, ha hallgatni, engedni és alkalmazkodni a haza és egyház közjáváért s az igazság érvényesülésének érdekében kellene; de mikor fordítva áll a dolog, akkor az utolsó éjszaka fenyegetésének, erőszakának és árulásának zajából lehetetlen a kakas figyelmeztető szavát ki nem hallani.

Nemzetnek és egyháznak nemcsak legdrágább kincse, hanem egyenesen életfeltétele az öntudat tisztasága, nemessége, határozottsága és következetessége. A mi magyar kálvinista egyházunk történelmi és jelenvaló életében a nemzeti és vallási öntudat nemcsak hogy legteljesebb összhangba jutott; hanem egyiknek az elemei a másiknak az elemeivel azonos lélekke és azonos életté egyesültek. Ezért lett a magyar kálvinista világnézet a legöntudatosabb, leghatározottabb és legengesztelhetlenebb tiltakozás mind az egyházi, mind a politikai intézményes nemzetköziség ellen. Nem hajlandó a maga történelmi egyéniségének sem a tartalmából, sem az alkatából feláldozni semmit olyan érdekek oltárán, amelyeknek sem az evangélium lényegéhez, sem a magyar lélek természetéhez, sem a nemzeti történelem igazságaihoz semmi közük.

Semmi kétségünk nem lehet felőle, hogy alapjában véve így gondolkoznak katolikus magyar testvéreink is, akik bizonyára éppen úgy tiszteletben tartják a mi álláspontunkat, mint ahogy mi tiszteletben tartjuk az ő vallásuk evangéliumi tartalmát s az ő egyházuk nemzetcivilizáló érdemét. Nekik is, nekünk is vigyáznunk kell arra, hogy ellentétek mesterséges támasztásával és szításával sem belső egyéni, sem külső hatalmi érdek a maga politikai eszkö-

zvére ne tegyen bennünket. Krisztusi mondás, hogy „*amely ország önmagában meghasonlik, meg nem maradhat*”, apostoli mondás, hogy „*akik egymást marják, magukat emészti fel*”. Ne felejtjük ezeket az intelmeket. Csak közös, egyetértő akaratumk, munkánk és küzdelmünk szabadíthatja meg az országot a nagy gazdasági és erkölcsi sülyedéstől az egész magyar nép egyesült erejével és okos szabadságával.

MISSZIÓ

Két drága alkalom.

Ezek a napok, a missziói munka megindításának és megindulásának első komoly, kötelező és felelősségteljes órái rakják reánk, lelkipásztorokra a legsúlyosabb, de leggyönyörűsebb terheket. Visszapillantunk a múltban elért eredményekre, előttünk vannak a meg-hiusult törekvések, hajótörést szenvedett fáradozásaink eredménytelenségei, a jövőt illetőleg új terveink, elhatározásaink, kivitelre váró gondolataink támadnak. Nem egyszer csüggedünk el, félénkké és bátortalanná tesz bennünket a sokszor tapasztalt lekicsinylés, rosszakarat, ellenségeinktől a múltban kapott támadás, amely missziói munkánk megsemmisítését célozta, de aggodalmunk egyszerre a legholdogabb és a legáldottabb örvendezéssé változik át, ha arra gondolunk, hogy milyen nagy kitüntetés az reánk, pásztorokra nézve, hogy sáfarkodhatunk, harcolhatunk és győzedelmeskedhetünk a mi Istenünk szent és igaz ügyének szolgálatában. A készülődés komoly órájában a missziói munkás lelkében ezeknek a huroknak meg kell szólalniok, a reménytelenség és bizakodás ellentétes erőinek meg kell mérközniök már a kezdet kezdetén, mert az előmérközés eme ütközetében vertegetjük fel magunkat fegyverrel, ismerettel, lelkipásztori prudenciával és különösen nyervehetünk belőle minden akadályt legyőző élőhítt, amely a missziói élet különböző terrenumain biztosítja célkitűzésünknek a kívánt sikert.

Ezekben a napokban állítgatom össze gyülekezetem számára a missziói munkaév programját. Tervezetem, készülődésem közepette Egyetemes Konventünk missziói bizottságának tervezetéből két programszám ragyog fel előttem, amelyeknél pihenőt kell tartanom. Ezt a két számot missziói munkánk ezévi tervezetébe az egész vonalon be kell illeszteni, ezt a két drága alkalmat áron is meg kell vennünk, mert mind a kettő a végzendő missziói munka sine qua non-ja. Miről van szó? Gyermekmissziói (vasárnapi iskolai) tanfolyamok rendezéséről és református napok tartásáról.

A vasárnapi iskola intézménye régi, azonban mi magyarhoni reformátusok elég későn ismertük meg és karoltuk fel. Mi, idősebb papi nemzedék, az iskolában semmit sem hallottunk felőle, restelkedés nélkül tegyünk vallomást, nem ösmerjük a maga valójában ez áldásos missziói munkát. Meg kell vele ösmerkednünk és be kell vezetnünk mindenütt a gyülekezetünk életébe! Tudjuk mindannyian, hogy ez a missziói tevékenység a gyermekek pásztorálásának végezi áldásos munkáját. Már pedig sohasem volt olyan kötelezően komoly a gyermekpásztoráció problémájával való foglalkozás, mint napjainkban. Felette gonoszak e napok és félelmetesen veszedelmesek gyermekeink lelkiéletének megromlására, fizikai életük és egészségük tönkretételére. Gyermekeink, anyaszentegyházunk és magyar hazánk szebb jövődjének virágai, letéteményesei veszedelemben forognak, fertőzött a levegő, amelyben születtek és amelyben növekednek. Ha idejében meg nem fogjuk a kezüket és el nem vezetjük őket a gyermekek legjobb Barátjához, örökre elveszítjük valamennyit. Rendezzünk mindenütt sürgősen gyermekmissziói tanfolyamokat, amelyeken az ide tartozó ismereteket elsajátíthatjuk. A tanfolyamok rendezésére hasznos útmutatást találunk a f. évi Belmissziói Útmutatóban.

A református napok tartása a testvéri találkozásban az együttérzés, a református vallásos öntudat megnyilatkozását és megerősítését célozza. Nem az egyes szekták által rendezett lármás, mutatványos, de lélek nélküli gyülekezeti látogatásokra és nem is a processzionális felvonulásokra gondolunk itt, hanem az öskeresztyének életében szokásos, nemesen egyszerű és áldásos összejövetelekre, testvérgyülekezetek pásztorainak és előjáróinak találkozásaira, amely alkalmakkor kiki feltárja lelkének kineses házat és adja elméjének legjavát és hozza magával azt, ami nála eddig még hiányzott. A református napok megrendezésére is értékes ismertetést találunk az 1930—31. évi Belmissziói Útmutatóban. Tiszántúli kerületünkben a szabolcsi egyházmegyék már tartottak tanfolyamokat is, református napokat is. Az ezekről szóló híradások nagy lelki eredményekről számolnak be és sok gyönyörűséggel töltenek el bennünket. Készítsük elő, állítsuk be kerü-

letünk minden megyéjében ezeket a drága alkalmakat, ezeknek megteremtése legyen ezévi missziói munkánkban — alázatos fohászzkodásunk mellett — az első teendőnk.

Dr. Szász Imre.

KÖZÉLET

Az ORLÉ-napokról.

A református lelkipásztorok serege szokásos évi összejövetelét az idén a Balaton mellett tartotta meg. A magyar tenger idillikus fürdőhelyei kiválóan alkalmasak arra, hogy a munkában elfáradt test kipihenje magát, hogy a beteg emberi szervezet gyógyulást találjon. De ez a vidék még másra is alkalmas. Ez a föld a hitnek a földje. Dévai Bíró Mátyás, Sztárai Mihály, Szegedi Kis István magyar reformátorok hordozták itt az evangélium világító lámpását, viselték az üldöztetés korbácsütéseit, az ellenreformáció idején itt bujdosott a magyar haza legárvaibb embere, a homo solissimus, a református predikátor és iskolamester. A gályarabok innen indultak el szomorú útjokra. És ma is a szétszórtan élő parányi református gyülekezetek sok sebet kapnak itt, de hitők és egyházuk szeretetének sok fényes tanujelét is adják. Éppen ezért ez a föld kiválóan alkalmas arra is, hogy itt a lélek megpihenjen, erősbödést, hitet és bizalmat szerezzen.

Szeptember 16. és 17-én Balatonalmádiban a konferenciázásoknak voltak áldott nagy napjai. Voltak közös összejövetelek, majd a lelkészek és világiak, vallásitanító lelkészek és nők (lelkésznék) csoportja szerint tagozódtak az előadások.

Az aktuális dátumok (Miklós Ödön) előadásban megemlékeztünk Augustinusról, halálának egy és fél ezeréves évfordulója alkalmából. Az ágostai hitvallás 400 esztendő, I. Rákóczy György erdélyi fejedelem 300 évvel ezelőtt foglalta el trónját. A gyermekmisszió (vasárnapi iskola) fundamentumát 150 évvel ezelőtt rakta le Raikes Róbert. 150 református gyülekezetünkben folyik ma már ez áldásos missziói munka, de minden egyházban meg kell ezt szervezni. (Forgács Gyula.) Csikesz Sándor a Szentföld egyes helyeit ismertette és festette meg színes képekben bibliai locusok alkalmazásával. — Szentföldi tanulmányul előkészítése van folyamatban, idő: 1932. év tavasza, költség: cca 1500 pengő. — A lelkész-tanítóság kérdésének tárgyalásánál (Gál Lajos) leszegződött, miszerint a szándékolt tervezet megvalósítása a lelkészképzés színvonalának gyors alászállását és a theologiai főiskolák elnéptelenedését eredményezné. A probléma megoldható bizonyos számú tanító-segédlelkészi állásnak szervezésével. Tapsonyi Sándor statisztikai összeállításban mutatta ki, hogy hazánkban az 1000—

50,000 holdas református birtokosok száma 22%-os népességi arányszámmal szemben, csupán 14%, az 50—500 holdas református birtokosoké már 40%. 1—50 holdasok összeállítását — ami valószínűleg szintén kedvező százalékat mutatna fel református részről — adatok hiányában nem végezhettem el. A lelkipásztor továbbképzésének szükségességére mutatott rá dr. Vass Vince. Ennek legáldottabb eszközei: az önképzés, könyvtárak beállítása, lelkészek összejövetelének rendezése. A lelkészek egymás iránti felelősségéről s ennek megteremtési lehetőségeiről szolt Varga Sándor. Török István a legújabb nagy theológusnak: Barth Károlynak tanításait ismertette. Dr. Bányai Lajos „A lelkész a koporsónál” c. előadásában arra a nagy követelményre mutatott rá, miszerint szükséges, hogy amikor a koporsóhoz hívnak bennünket, lelkipásztorokat, tudjunk lemondani önmagunkról és sohase mi beszéljünk ott, hanem szóljon Ő, aki küldött bennünket és Akinek vigasztalását tolmácsolni tisztünk és hivatásunk.

A vallástani lelkészek sérelmeiket és kívánásaikat terjesztették elő, egyenlő elbánást kérnek.

A nők (lelkésznék) konferenciáján értékes előadások hangzottak el a bibliai női jellemekről, a gyermeknevelésről, a házasság akadályairól, az évezetvágyról, a reverzálisról, az elválásról, a vallásosság hiányairól. Mindenik előadás kulminációja: a tiszta evangéliumi élet élése, az Isten akaratának keresése és megtalálása. A lelkész családi élete különben ragyogóan tiszta, szent és kegyes élet legyen, a gyülekezet lássa meg és értse meg, hogy ilyen életet élni jó is, hasznos is, de szükséges is.

Minden összejövetel énekléssel és imádkozással kezdődött és végződött. Minden napon este a gyületek helyein és a közelfekvő gyülekezetekben evangélikációs istentiszteletek tartottak mindenkinek épülésére. Az evangéliumi tanításoknak és a konferenciái theorétikus előadásoknak főtémája az Isten szuverénitása volt.

A közgyűlés 18-án Polgárdiban tartott meg. Dunántúl e legnagyobb községének református lakossága (3000 lélek) nagy szeretettel fogadta a pásztoroknak 300, családtagokkal 400 főnyi seregét. Különböző testületek, hatóságok — Fehér vármegye részéről az alispán is — üdvözölték a közgyűlést és annak illusztris elnökét. A kongresszus szeretetéről és ragaszkodásáról biztosította a vezért, a minden református ügynek bátor harcosát, szeretett elnökét. — A Kálvineumok anyagiakban szűkölködnek, siessünk megsegítésükre. A debreceni kollégiumi könyvtárból történelmi becsű könyvei, unikumai vétessenek ki és állítsassék fel ezek egybegyűjtésére egy múzeum.¹ Presbiteriális

¹ Ez lényegesen más, mint amit a vonatkozó határozatról a napilapokban olvastunk. Aminek nagyon örülünk, mert ez a forma, amelyet kétségtelenül legjobban értesült kedves főmunkatársunk közöl, már

szervezetünk és berendezkedésünk restaurációra szorul (Szabó Imre). A mai presbiter címmel káté készítették, erre 500 pengő pályadíj iránnyoztatott elő. Sütő Kálmán anyagi sérelmeinket ismertette. Kérjük bajainknak sürgős orvoslását az államhatalomtól.

A közgyűlés végeztével a polgárdi hittestvérek vendégeltek meg bennünket igaz, vendéglátó szeretettel.

19-én, körülbelül 150-en, a balatoni kiránduláson vettünk részt. Testben megújulva, lélekben sok drága ajándékkal tértünk haza azzal az elhatározással, hogy ki-ki örüllő-helyén értékesíti és gyümöleszteti azt, amit látott, hallott és tapasztalt. **Dr. Szász Imre.**

ISKOLA

Theologus ifjaink jövője.

Tudomásom szerint esonka hazánk négy református theológiájára a haladó évekkel mind nagyobb számmal jelentkező ifjaink. Nem keresem az okát, hogy ezeket a nagy számmal jelentkező ifjakat tényleg a belső elhívás vezeti a lelkészi pályára, vagy pedig a kenyérkereset. Mindenesetre egyetemes egyházunknak ezzel a kérdéssel foglalkozni kell, mert a túltermelés itt van. Mi lesz azokkal az ifjakkal, akik oklevéllel a kezökben, elhelyezkedni nem tudnak?!

A segítségnek több módja van. Korlátozni lehetne a felveendőket számát. Ezt azonban nem tartanám helyesnek. Az első félév eltelté után lehetne szelektálni. Ez szintén nem célravezető, mert ehhez szükséges lenne, hogy a tanárok nemcsak külsőleg ismernék az ifjakat, hanem ismernék belső lelkiségüket is. Lehetne és szükséges is volna, ha a nagy alföldi gyülekezetek minél több belmissziói lelkészi állást szerveznének. Ez segítene valamit. Azonban ez újabb anyagi megterhelést jelent, holott a gyülekezetek újabb terhet aligha bírnak. Az adócsökkentési segély lefokozása, a tanítói díjlevelek önkényes megállapítása, mind újabb és nagy terhet jelentenek a gyülekezeteknek. Új lelkészi kongruát a mostani nehéz anyagi körülmények közt az államtól nem remélhetünk.

A segítség egy nem rokonszenves, de praktikus módjára óhajtanék reámutatni. Kötelezzük el theologus ifjainkat a tanítói oklevél megszer-

nemesak merev „nem”-et mond, mint a hírlapokbeli közlés. Egyébként pedig: az Orsz. Református Lelkészegyesület közgyűlésének megnyilatkozása a debreceni kollégiumi könyvtár „átadásának” (recte: a tulajdonjog örök fenntartásával bármikor visszavonható állami letétbe és kezelésbe helyezésének) kérdésében, a megnyilatkozó erkölcsi testület kivételes súlyánál fogva rendkívül figyelemreméltó ugyan, mondanunk sem kell azonban, hogy a kérdés ezzel sem az egyik, sem a másik oldalra nem tekinthető eldöntöttnek, még *potentialiter* sem, nemhogy *actu*.

Szerkesztő.

zésére. Legyen úgy, mint régen volt. Ha más-ként nem lehet, emeltessék fel a theologiai négy évfolyam ötre. Dolgoztassék át úgy a tanterv, hogy a harmadik évfolyam végén tanítói oklevelet szerezhessenek ifjaink. Tudom, hogy a megoldásnak ez a módja nem rokonszenves, de a jövőben sok kétségbeesett, oklevéllel bíró, állás nélküli ifjú lelkésznek tudnánk adni hozzá-illő foglalkozást és kenyeret. Az annyira hangoztatott és szükséges belmissziói munka sokat nyerne, ha nagyobb gyülekezeteinkben minél több tanító s.-lelkész működhetnék. Anyagi tekintetben pedig úgy áll a helyzet, hogy a 10—20 évig működő tanító eléri az átlag lelkészi fizetést, 30 évi szolgálat után pedig bejut a VII. fizetési osztályba; nem is beszélve a tanítói nyugdíjnak a lelkészekénél magasabb összegéről. Tudom, hogy ez a megoldás sok is nehézségbe ütközik, de ha megcsináljuk, segít a bajon. A lelkésztúltermelés kérdését meg kell oldani és ifjaink jövőjéről kötelességünk gondoskodni. Félek, hogy már is késtünk.

Tiszacsege.

Juhász Elek.

Látogatás a svájci tanítóképző-intézetekben.

Valamely állam szellemi berendezése nagymértékben függ a népiskoláktól s azok vezetőitől: a tanítóktól. A tanítókat pedig a képző-intézetek nevelik és képezik ki. Így a képző-intézetek, ha nem is közvetlenül, de közvetve nagy befolyással vannak az ország kulturális életének kialakulására. A tanítóképző-intézet legfontosabb középfokú szakiskola. Ezt a fontosságát azonban a másjellegű középiskolák mellett egészen a legújabb időkig nem ismerték el. Újabb időben már sokat foglalkoznak nemcsak nálunk, hanem külföldön is a tanítóképző-intézetekkel s azoknak korszerű átalakításával. Nekünk magyaroknak szükséges, hogy fogalmat szerezzünk a művelt államokban történő tanítóképzésről is. Ezért régi óhajom teljesült be akkor, amidőn folyó év július havában a kollégium anyagi támogatásával a svájci tanítóképző-intézeteket meglátogathattam. Ez a meglátogatás azonban nem történhetett meg minden előkészület nélkül. Svájci ismerőseimmel több levelet váltottam s ezek a következő képzők meglátogatását tanácsolták: Evangélikus képző Zürichben, állami képzők: Kreuzlingenben, Küsnachban és Baselben. Hogy az ember a zürichi kantonban lévő iskolákat meglátogathassa, ahhoz szükséges volt a zürichi tanügyi igazgatóság engedélyét kikérni. Ez meg is érkezett még június hóban. Előre értesítettek arról, hogy a svájci tanítóképző-intézetekben július 15-én megkezdődik a nyári szünidő s így július elején igyekezzem azokat meglátogatni.

Igy előkészülve, július 6-án megérkeztem Zürichbe s még aznap délután meglátogattam

az evangélikus tanítóképző-intézetet, amely Zürich egyik külvárosában, Unterstrassban fekszik. Az intézet hatalmas épületben van, amelyet nagyterjedelmű park vesz körül. Az igazgató, Zeller, igen szívesen fogadott s megbeszél- tük a másnap teendő látogatásom program- ját. Zeller igazgató még igen fiatal, 34 éves s amint Svájcban szokták mondani, pedagógus- dinasztíából származik. Dédunokája annak a Zellernek, aki Pestalozzi legkedvesebb tanít- ványai közé tartozott s akinek árvaházát Beuggenben az agg pedagógus életének utolsó évében, 1826-ban meglátogatta. A neveléstör- ténetből ismerjük ezen látogatás megható jele- neteit. A kezemben levő intézeti szabályzat kezdő sorai a következőképen hangzanak: A zürichi evangélikus tanítóképző érdekében alakult egyesület (Képző-egyesület) célja az, hogy a tanítóképző-intézetet, amelyet Isten Országának barátai 1869-ben Unterstrassban Zürich mellett alapítottak, azok szellemében tovább vezesse. Ennélfogva a képzőintézet fel- adata Krisztus evangéliuma, mint Isten kijelen- tett igéje alapján ifjú embereket tanítókká ké- pezni, akik nemesak azon tudományos és iskola- technikai követelményeknek felelnek meg, ame- lyeket az állam az elemi iskolai tanítók elé állít, hanem egyúttal, mint élő keresztyén személyi- ségek, munkájukkal Krisztus országának akar- nak szolgálni. Az egyesület szervei: 1. Köz- gyűlés, 2. Választmány, 3. Iroda, 4. Igazgató. A választmányban a közgyűlés által választott tagokon kívül képviselve van 2—4 taggal min- den kanton, ahonnan ifjú emberek látogatják az intézetet, vagy pedig adományok érkeznek. Az iroda személyzete az elnökből, jegyzőből és pénztárosból áll. A következő adatokat az inté- zet 1928—29-ik évi Értesítőjéből vesszük. Az intézetnek van gyakorlóiskolája is, amelynek növendékei a református valláshoz híven ra- gaszkodó szülők gyermekeiből telik ki. Ezek a gyermekek évenként körülbelül 7000 frank tandíjat fizetnek, ami az intézet kiadásainak fedezésére szolgál. Mint minden svájci képző, úgy a zürichi evangélikus képző is négy év- folyamú. Az első osztályba olyan növendékek vétetnek fel, akik a 15-ik évet betöltötték s a középiskola öt osztályát végezték el. A gyakorló- iskolába már a másodévesek is járnak, hogy tanításokat tartsanak s a próbatanításokat megbírálják. A harmadévesek fél hetet töltenek a gyakorlóiskolában, a negyedévesek pedig három hétre valamelyik községbe mennek ki gyakorlatra. Ezeknek ellátását vagy az illető tanító vállalja magára, vagy pedig az intézet költségén mennek ki gyakorlatot szerezni. Úgy a tanítókhöz, akik a növendékeket három hétre fogadják, mint a kiküldött növendékekhez meg- felelő utasítást intéz a tanítóképző-intézet. Birto- komban van két ilyen utasítás, amely szigorú pontossággal körülírja úgy a tanítók, mint a negyedéves növendék feladatát ezen három

hét alatt. Olvastam néhány jelentést úgy a tanítók, mint a kiküldött növendékek részéről. Mondhatom, e jelentések igen tanulságosak. Bizony megfontolandó, hogy vajjon nem volna-e helyes nálunk is életbe léptetni ezt a három hetes kiküldetést, amely nemcsak értékes gyakorlati ismeretszerzéssel járna a tanítójelöltekre, hanem egyszersmind kívánatos kapocs volna a tanítóképző-intézet és a gyülekezetek között.

Az 1928—29-ik iskolai évben a zürichi evangélikus tanítóképző-intézetben 17 tanerő működött, akiknek egy része mint óraadó szerepelt. Ezek között van két gyakorlóiskolai tanító is. A gyakorlóiskolai tanítók szorosabban belekapcsolódnak Svájcban a tanítóképzőintézetbe, mint nálunk, mivel mindenik képzőben igen helyesen és okosan az egyes tantárgyak középiskolai vonatkozású módszerét a gyakorlóiskolai tanítók tanítják a tanítójelölteknek. Különben az egyik gyakorlóiskola 1—3 osztályú, a másik 4—6 osztályú. A növendékek száma a jelzett iskolai évben 51 volt, ami ugyan nem nagy szám. De tekintetbe kell venni, hogy a zürichi evangélikus tanítóképző-intézet mint magánintézet szerepel. Azonban végzett növendékei bizonyos kantonális vizsga letévése után éppúgy elhelyezhetők, mint az állami képzőkből kikerült tanítójelöltek.

Nem lehet megindulás nélkül olvasni azokat a nagyszerű adományokat, amelyeket az Értésítő kimutat. Az intézet két évvel ezelőtt súlyos anyagi helyzetbe jutott, amidőn Weldman kelmefestő gyáros Thalwilban 50,000 frankot hagyott az intézetnek. Általában Svájcban az adakozási hajlam keresztyén célokra jobban ki van fejlődve, mint nálunk. A zürichi tanítóképzőintézeti tanárok megfelelő szolgálat után nemcsak nyugdíjat kapnak, hanem egyszersmind az intézet tanárait 60—65 éves korra biztosítja. Érdekes, hogy valamennyi svájci képző biztosítja a növendékeit is baleset ellen. Általában a humánus gondoskodásnak, a buzgó tevékenységben eltöltött munka megbecsülésének megragadó példáját látjuk Svájcban. A volt növendékek szintén nem felejtkeznek el egykori intézetükről. Ezek a volt növendékek a nevezett iskolai évben 8153 pengőt adományoztak az intézetnek.

Dr. Veress István.

(Folyt. következik)

EBBŐL A VILÁGBÓL

Hová vezet ez? . . .

Nemrégén egyházmegyei lelkészgyűlési közgyűlésünk volt. Egyik hegyen épített városunkban, egyházunkban éppen akkor zajlott le eddig még soha nem tapasztalt és nem hallott módszerekkel, fogásokkal a lelkészválasztás, amely miatt a jobbérzésű helybeliek csak orca-

pirulással léptek ki az uccára, a kárörvendő másfelekezetűek gúnyos pillantásai miatt.

Csak természetes, hogy mikor a részleteket hallottuk — melyeket nem akarok fejtegetni, festegetni, exegetálni és megbélyegezni — összegyűjtük a fejünket (miután megcsóválgattuk) és aggódva, megborzadva kérdeztük egymástól: *hová vezet ez? . . .*

Egyik igen tekintélyes, idősebb és közöttünk nagy szerepet játszó, komolyságáról és szigorú törvénytiszteletéről ismert bátyánk, lelkészársunk elkeseredve mondotta: *hová vezet? oda, hogy maholnap a jobbérzésű emberek nem fogják a papi pályára lépni, csak azok, akiknek minden mindegy! . . . Felteszik a pléhorcát — ahogy közönségesen mondani szokták — és jöjjön, aminek jönnie kell, ha így is lehet! . . .*

Mások azt mondták ellene: *no az mégsem lehet. Az ilyen választást hivatalból feltétlenül meg kell semmisíteni! De ismét volt ellenkező cinikus, aki ráfelelt: Hát hallottatok már valaha és valahol lelkészválasztást megsemmisíteni! ? . . .*

Én pedig ismét kérdezem: *hová vezet ez? . . .* Elég kicsi pont vagyok ahhoz, hogy ne merjek törődni efféle oldalszúrásokkal, hogy nem kell szennyezőseinket kitergetni s jobb hallgatni, de úgy tudom, hogy ilyen és ehhez hasonló lelkészválasztást sem fenn, sem lenn nem akart senki. Fájlalta és szégyelte mindenki. Hát mégis, hogy történhetett meg? . . .

Másfelől azt mondják rá, hogy nem egyedülálló jelenség ez! Hiszen egy másik távoli egyházkerület legnagyobb gyülekezetében megvalóságos terrorral dolgoznak ugyancsak lelkészválasztási ügyben (több százan kitéréssel fenyegetődtek) és az illetékesek deferálni voltak kénytelenek! . . .

Hová vezet ez? . . . Ezek precedensek, minták, típusok, úttörések.

Dehogy is az a baj, hogy a fóka kevés, az eszkimó sok! Hiszen a szóban levő eszkimóknak meg volt a magok fókájuk (bocsánat a hasonlatért), hanem az a baj — s szeretném, ha valaki meggyőzne az ellenkezőjéről —, hogy bizonyos szabados elvek kezdenek elharapódzni és nem elégszünk meg a magunk fókájával és azt mondjuk: *legyen ez a másé, legyen ez jó akárkinek, de én fogok magamnak mást úgy, ahogy tudok és ahogy lehet! . . .*

Oda érkeztem el, amire a hivatkozott egyházmegyei lelkészgyűlési közgyűlésünkön egyik fejét csóváló barátunk azt mondotta: *szép, szép ez a demokrácia, de egy kis szubordináció bizony elférne minálunk is! . . .*

Volt, aki ezt is megjegyezte, hogy ugyanakkor elférne egy kis szelektálás is, vagyis előrehaladás is a pályánkon, mégpedig nem úgy csak történetesen, vagy törtétesek árán, hanem tervszerű, rendszerű, komoly alapon, törvényhozási úton! . . .

Magam is azt mondom, hogy ezek az esetek inkább odavezessenek, mint ahhoz, hogy aki sir e helyzetben, „megutálni is kénytelen legyen!”...

(Szamoskér.)

Kósa Béla.

IRODALOM

Esketési beszédek címen jelenik meg harminc esketési beszéd, harminc magyar református lelképásztor tollából, Incze Gábor szerkesztésében. A lapunkban már ismertetett *Keresztelési beszédek* és *Temetési beszédek* kötetéhez hasonló terjedelmű, beosztású és kiállítású, egészvászonban megjelenő munka bolti ára 3 pengő lesz, azok azonban, akik előjegyzésüket a szerkesztőhöz (Pápa, Hunyadi J. ucca 3.) október 20-ig beküldik két pengő hűségjuttatásért kaphatják meg.

HALOTTAINK

Turóczy Gyula volt magyareszéki lelkész Berén, életének 75-ik, lelkészi szolgálatának 48-ik évében, öt hónapi nyugalombavonulás után, csendesen elhunyt. Áldott legyen emlékezete.

KÜLÖNFÉLÉK

Lapunk zártakor értesülünk, hogy folyó hó 26-án, pénteken hajnalban a Kollégium főépületének keleti (Kálvin tér—Darabosuccai) sarkán tetőtűz ütött ki, amelyet Isten kegyelmes jóvoltából, a teljes szélesöndben, hamarosan sikerült ugyan lokalizálni, de amely a saroktetőszerkezetet így is jókora darabon (mintegy 60 lapméteren) megrongálta s emellett a beszivárgó víz a nagykönyvtári helyiség falaiban is kárt tett. A tüzet villamos rövidzárlat okozta. — Ez a hír bizonyosan mindenkiben megdermeszti a lelket, akiben az ős Kollégium iránt csak egy esőppnyi szeretet is lakozik. A nagyobb veszedelem elhárításáért azonban a gondviselő Istennek nemesak mély hálaadással tartozunk, hanem azzal is, hogy elgondolkozzunk azon az újmutatáson, amelyet Ő e könnyen végzetessé válható esemény által a Kollégium sorsát intéző minden emberi tényezőnek adott. *Különösen a kollégiumi könyvtár sorsa és jövője szempontjából fontos ez. Mi a legszélsőbb mértékig hajlandók vagyunk méltányolni minden érzelmi, kegyeleti vagy akármely más önzetlen szempontot, amely felhozható és jórészt már — e Lapban és egyébutt — fel is hozatott a könyvtár állami létbe helyezésének terve ellen. De ez a katasztrófává csak isteni csoda folytán nem fejlődött bal-*

jóslatú [esemény talán különös nyomatékot ad mégis azok meggyőződésének, akik szerint a könyvtár a maga, sem számokban, sem szavakban ki nem fejezhető értékeivel ma nincsen méltó helyén sem a tudományos kihasználhatóság, sem pedig — s most erre tesszük a főhangsúlyt — a tűzbiztonság tekintetében. Ha ennek ellenére is az a felfogás talán felülkerekedni, amely hallani sem akar a kollégiumi könyvtárnak az új egyetemi könyvtárpépület emberileg abszolút tűzbiztosságú helyiségeiben való deponálásáról — ám legyen! De azt ne gondolja senki, hogy itt aztán pontot lehet tenni. Jogunk van bizalmatlanoknak lenni az állammal való kooperálás iránt (mert, hiszen, a kérdés egyik fő eleme éppen a bizalom!), — de nincs jogunk belenyugodni abba, hogy a könyvtár a mai elhelyezésében néhány óra alatt porig éghet, — sőt nem is kell porig égnie, elég csak a fecskendőkből néhány hektoliter víznek a könyvek közé behatolnia, hogy máris örökre jóvátehetetlen kár álljon elő. Tehát a tűzbiztonsági szempont egymaga is — amely pedig az egész könyvtárkérdésnek csak egyik és szellemi szempontból nem is a legfontosabb oldala — arra int, hogy vagy vállaljuk az állammal való kooperálást (természetesen minden jogunk és minden egyéb szükséges előfeltételnek és ellenértéknek biztosításával!), vagy pedig vállalunk a könyvtár érdekében egy, az eddiginél jóval tetemesebb *áldozatot*, többek közt a jelenlegi helyiségek tűzbiztonságának *jelentékeny* mérvben való fokozását, átépítés stb. útján. A harmadik eset — hogy az állammal sem közösködünk, de magunk sem csinálunk semmit — nagyon illenek ugyan egyfelől büszkeségünkhöz, másfelől nyomorúságunkhoz, de a felelősségérzet katasztrófális hiányára mutatna. *Szerkesztő.*

„**Biblia-nap.**” A reformáció óriás kockázata, de egyszersmind diadalának egyetlen forrása volt: elvetni minden emberi támaszt és mindent ráépíteni az Isten Igéjére. Az Ige örök fundamentuma szilárd és viharálló volt az évszázadok folyamán s a reformáció gyermekeinek mélyen kell érezniök, hogy a jövődjük nem emberi érdekesportok állásfoglalásától, nem hatalmi viszonyok változásától, nem anyagi előnyöktől függ, hanem egyedül attól, milyen mélyen és teljesen bízzák rá magukat az Igében kijelentett Örökkévaló Kegyelemre. Ezért a legdrágább kincse a reformáció egyházainak: *a Biblia*. Szeptember utolsó vasárnapján a magyarországi református egyház Egyetemes Konventjének 206—1926. számú rendelkezése szerint, minden református gyülekezet „biblia-napot” tart, amelyen különös hálával köszönik meg, hogy Isten kegyelme megajándékozta magyar népünket a Szentírással, hogy az Ige hatalma növekszik a szívek fölött s kéri Istentől, hogy gyarapítsa meg a Bibliát szerető és abból táplálkozó hívő református magyarok számát. Ezen a

biblia-napon a gyülekezetek perselyadakozással, egyes emberek hálás adományokkal fejezik ki elismerésüket és megbecsülésüket a Brit és Külföldi Biblia Társulat iránt, amely társaság nagy anyagi áldozatokkal terjeszti magyar nyelven is a Bibliát, de terjeszti ezidő szerint 635 nyelven. Legyen ott mindnyájunk áldozata, e biblianap hűséges adakozása a Brit és Külföldi Biblia Társulat nagyszerű munkájában.

A debreceni református egyházmegye október hó 9-én tartja őszi közgyűlését a debreceni református egyház tanácsstermében, délelőtt 9 órai kezdettel. Október hó 8-án délelőtt, a belmissziói és tanügyi bizottság ülésezik. Délután 4 órakor a szokásos előértekezlet. 9-én délután bírósági ülés.

A keeskeméti református új tanítóképző-intézet felavatása október hó elején lesz, melyen részt vesz a Kormányzó úr is.

A debreceni presbiterium a Hajdúmegyei Gönczy Tanítóegyesületnek 250 P segélyt szavazott meg, mely összeget az egyház öt éven át évi ötven pengős részletekben fizeti ki.

A mezőtúri református gimnázium szeptember hó 21-én ünnepelte fennállásának 400-ados jubileumát. Az ünnepen az ígét dr. Baltazár Dezső püspök hirdette, megjelent a nagyszámú előkelőségek között gróf Degenfeld Pál egyházkerületi főgondnok is. Az intézet multját Borsos Károly gimnáziumi igazgató ismertette. (Részletesebb tudósítást szívesen vennénk. Szerk.)

A debreceni református egyház előkészítő bizottsága szeptember hó 13-án tartott ülésén a homokkerti, nyilastelepi és esapókerti önálló egyházi körzetek egyházrészekké való kifejlesztésének a gondolatával foglalkozott. Felmerült az eszme, hogy nem lehetne-e ezt megoldani akként, hogy a presbiterium egy-egy lelkész-jellegű egyént, főleg hitoktató lelkészt az új egyházrészek vezetésével megbízna, aki egyházrészének a területén lakást is kapna. Az előkészítő bizottság az ügyet véleményezés végett áttette a lelkészi karhoz.

Phildius Eberhard és Lasota Károly, a sanktandrae-i bibliaiskola lelkészjellegű igazgatója, illetőleg tanára, balkáni körútkjáról hazatérőben, a folyó hó 20—23. napjain, kiszállottak Debrecenben és Hajdúböszörményben és több igen rokonszenves előadásban ismertették a délkelet-európai evangéliumi misszió ügyét. Az általuk vezetett karinthiai bibliaiskolának magyar református egyházunk nemcsak azért van lekötelve, mert eddig már több, igen derék diakonust, iratterjesztőt, ifj. egyesületi titkárt képzett ki a szolgálatára, hanem azért is, mert ez az iskola eddig jórészt bizony magyar református egyházunk helyett is dolgozik. Erős bibliai és theologiai képzettségű laikus gyülekezeti segéd munkások, evangelizátorok, stb. belkörü kiképzésének mielőbbi megkezdésével magyar református egyházunk nemcsak

önmagának, de délkeleti Európa világosság után sóvárgó népeinek is tartoznék.

Győrtelek egyházközség régi orgonáját ki-javíttatta, újból átalakíttatta, a hiányzó sípokát cca 53 darabot, pótolttatta, az egészet teljesen rendbehozatta. E munkálatokat Ország Sándor és Fia cég, Rákospalota, végezte, cca 600 P költséggel, a presbiterium s a gyülekezet teljes megalégedésére. Az áldozatkészség egyik szép példaként említjük föl e körülményt, amidőn 3 évvel ezelőtt 6000 P költséggel Győrtelek egyházközség két új harangot öntetett.

Kuyper Katalin, a magyar református egyház nagyszívű holland barátja a budapesti Juliánna református elemi iskolának egy szép harmoniumot ajándékozott.

A Magyar Evangéliumi Keresztény Missziói Szövetség október hó 5-én 1/2 12 órakor a Bethánia-Egyesület nagytermében (Budapest, VIII., Gyulai Pál ucca 9.) tartja évi rendes közgyűlését. A közgyűlés kiemelkedő tárgyai: elnöki megnyitó, jelentések, döntés a Szövetség felekezeti irányának kérdésében, tisztújítás. A nagyfontosságú közgyűlésre az egyesület minden tagját szeretettel meghívja az intézőbizottság.

A szatmári egyházmegye őszi közgyűlését szeptember hó 30. és október hó 1-én tartja Fehérgyarmaton. Szeptember hó 30-án számvevőszéki és tanügyi bizottsági ülés. Október 1-én délelőtt közgyűlés, délután bírósági ülés.

A nagybeeskereki református egyházközség presbiteriuma kimondotta, hogy tagjainak működése ezután nemcsak az anyagiak rendezésében merül ki, hanem a gyülekezet lelkigondozásából is részt kérnek. A várost felosztották körzetekre — egy-egy körzetben 10—15 református családdal — és minden presbiter a szükséghez képest, de legalább negyedévenként egyszer, meglátogatja a reábizottakat. A Keresztény Ifjúsági Egyesület tagjai az elítelt rabokat rendszeresen meglátogatják és részükre, a fogházban lévő imateremben istentiszteletet tartanak.

Hivatalos értesítés.

Pályázat.

A balmazújvárosi magyar református egyház pályázatot hirdet a XII. sz. férfitanítói állásra és egy helyettes férfitanítói állásra.

A rendes tanító fizetése egyháztól 50%, a többi államsegély. Lakbér törvényszerű.

Kötelessége a kijelölt osztály vagy osztályok tantervszerinti vezetése; kanonikus órák végzése; belmissziói munkában segédkezés.

A helyettes-tanító fizetése havi 115 pengő. Kötelessége a kijelölt osztály vagy osztályok tantervszerinti vezetése és belmissziói munkákban segédkezés.

Pályázati határidő 1930 október 11-e. Állások október 15-én elfoglalandók.

Pályázók jelezzék kérvényeikben, hogy a helyettesi állásra reflektálnak-e, ha a rendes állásra helybeli választatik meg?

Költözködési költség nincs. Pályázati kérvények oklevél, keresztlevél, működési bizonyítvánnyal felszerelve, a magyar református iskolaszék címére küldendők. Válaszbélyeg melléklendő. Kérdezősködéésre nem válaszolunk.

Balmazújváros, 1930 szeptember 12.

Református egyháztanács.

TARTALOM: Dr. Baltazár Dezső: Igazság, szabadság — békesség. — Dr. Szász Imre: Két drága alkalom. — Dr. Szász Imre: Az ORLE-napokról. — Iskola. — Ebből a világból. — Irodalom. — Halottaink. — Különlélek. — Hivatalos értesítés. — Pályázat.

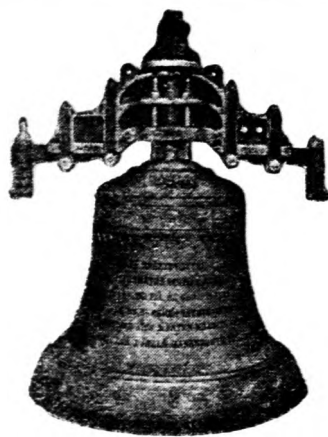
Laptulajdonos: Dr. KUN BÉLA.

Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

A törökszentmiklósi református egyház részére készült 1770 kgr.-mos harang.

Telefon: Aut. 913-53. sz.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve, 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

Előnyös fizetési feltételek.

Számos egyházi elismerőlevél

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő tűtöképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányu zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.

Telefon 6. és 15—48.

Fali olvasótáblák, mozgatható betűk, szemléltető képek

Bittenbinder—Grener: Métermértékek szemléltető táblája, hozzávaló utasítással. (Hossz-, terület-, köb-, súly-, űrmértékek)	3—
Gönczy: Írott, mozgatható betűk. (Összes kis- és nagybetűk)	2-40
Ugyanaz nyomtatott betűk	2-40
Gönczy—Úrhegyi: Fali olvasótáblák, írott és nyomtatott betűk olvasásának tanításához (70×100 cm. méretben, 24 lappal)	8—
Úrhegyi Alajos: Színes fali olvasótáblák a „Betűország“-hoz, 6 lap, 63×95 cm. méretben	3-20

Vezérkönyvek.

Ligárt M.: Útmutató az Ábécéhez	3-20
Bodor D.: Tanácsadó az Ábécéhez	3-60
Ligárt M.: Beszéd- és értelemgyakorlatok vezérkönyve, I—IV. o.	9-60
Ligárt M.: Magyar nyelvi vezérkönyv, II—VI.	10-40
Ligárt M.: Számítási vezérkönyv, I—VI. o.	10-40
Somorjai L.: Tornatanítási vezérkönyv, I—VI.	5-50
Szele M.: Vezérkönyv a vallástanításhoz	2-80

Népiskolai egységes vezérkönyvek.

Szerkesztik: Quint József és Körösi Henrik.

Molnár Oszkár: A tanítási módszer történeti fejlődése. Quint József előszavával	3—
Fodor Ferenc: A magyar elemi népiskolai földrajzi oktatás.	4—
Quint—Stelly—Stolmár: A természeti és gazdasági ismeretek tanítása a III—IV. osztályban	6-40
Quint—Drozdy: A beszéd- és értelemgyakorlatok tanítása az I. osztályban	9-20
Háros—Körösi: A magyar fogalmazás vezérkönyve	4-40
Quint—Drozdy: A beszéd- és értelemgyakorlatok tanítása a II. osztály számára	10—
Berwaldszky—Tschek: A rajzoktatás vezérkönyve. Sajtó alá rendezte: Luttor Ignác	16—
Berta—D. Paál: Új vezérkönyv a beszéd- és értelemgyakorlatokhoz	4—
Berta—D. Paál: Új vezérkönyv a helyesírás és magyar nyelvtan tanításához	3-60
Berta—D. Paál: Új vezérkönyv a természetrajz, gazdaságtan és háztartástan tanításához	2-80
Biró K. L.: Gyakorlati példatár a fogalmazás tanításához, II., III., IV. és V—VI. oszt. együtt, osztályonként, a	1-20
Vallástanítási és egyházi énektanítási tanterv és utasítás, 1929. évi kiadás. (A református Egyetemes Konvent kiadványa)	1-20
Straub—Vadász: A számolás és mérés tanításának vezérkönyve	4-80
Móczár M.: Vezérkönyv a természetrajz, gazdaságtan és háztartástan tanításához, III—IV. oszt. számára	3—

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedése Debrecen,
Ferencz József-út 62.